

HVEM OG HVA ER TROVERDIG?

Jeg vil prøve å konkretisere Egil A. Wyllers informative innlegg om løgnaktighetens demoni i Vårt Land av 26. d.m. I Orderud-saken, hvor troverdighet åpenbart vektlegges, er det viktig å forstå hva løgn egentlig er. Her kan Wyllers overveielser bidra til å gi avklaring selv om de beveger seg på et generelt nivå. Selv er jeg kjødelig tante til Kristin og Veronica. Og slik jeg ser det, er det ingen av hovedaktørene i saken som ikke lyver, heller ikke media. Men hva slags løgn, og på hvilken måte?

Media

Samme dag som de tre drepte ble funnet, slår media fast at Orderud-saken dreier seg om en gårdstvist mellom far og sønn; og politiet henger seg på. Fantasi eller ondsinnet løgn? Ikke så rart at Kristin og Lars benyttet sjansen til å hive skylden på ekteparet for selv å slippe unna. Det er kun hva disse to sier som førte til pågripelsen av Per og Veronica. Hvor logisk og sannsynlig er teorien om gårdstvisten? Odelsretten gir Per Orderud gården uansett om han må vente litt til, faren er gammel og syk. At de kranglet, som så ofte ved gårdsoverdragelser, er det ingen tvil om. Men hvorfor i all verden ta livet av hele sin familie? Medias framstilling skiller ikke mellom virkelighet og ondsinnet fabulering. Like før trippeldrapet får ekteparet Orderud til og med vite gjennom sin advokat at det går mot forlik i tvisten, hvilket de uttrykker glede over. For å sannsynliggjøre drapene gis Per og Veronica roller. Veronica blir "heksa" og Per blir "tøffelhelten" som danser etter Veronicas pipe. Ondsinnet løgn for oss som virkelig kjenner dem. Hekseprosesser er livsfarlige når media jager i flokk. Også politiet hiver seg på karusellen. Uoppklarte saker som overfall og attentatforsøk mot ekteparet Paust, som Per og Veronica var sjekket ut av, ses ikke i sammenheng med trippeldrapene m.v. Medias formidling av rykter er ondartet løgn, som kan bli ødeleggende for Orderudparet. En hel nasjon narres til å tro at en helt alminnelig gårdstvist er motivet. Vi er altfor lite kritiske og tror alt, bare løgner er stor nok og den gjentas ofte nok. Wyllers sammenlikning med Goebbels og Hitlers lære om, og praktisering av, den "store løgn" er slående.

De tiltalte

Per Orderud har i herredsretten holdt tilbake informasjon om en falsk underskrift og om et vådeskudd fordi han var redd for å bli koplet til saken pga mediaoppslagene, som blinket ham ut. Også Veronica nektet først for vådeskuddet, men innrømmet det allerede sommeren 1999; også hun ble redd. Nevnte løgner er dekkeløgner, som er angret og bekjent. Forsåvidt skulle det hele være opp- og avgjort. Disse løgnene har ikke skadet andre. Men de har i folks omdømme skadet deres egen troverdighet.

Kristin og Lars' løgner derimot er av ondsinnet karakter. Hensikten med dem er å legge skyld på andre for å redde seg selv. Kristin har innrømmet at hun har kjøpt våpen som skulle til en torpedo, men hun prøver å slippe unna ved å si at våpnene ble overlevert Per og Veronica, noe det ikke finnes belegg for. At Kristin i ettertid har

spurt andre både om hjelp til å drepe og til å bli kvitt våpen, stemmer ikke med at hun har overlevert våpen til ekteparet. Men det er aldri så nøye om hun varierer sine forklaringer. Hun behersker kunsten å lyve og har en fabelaktig teknikk – lik nevnte Cathy i Steinbecks bok "Øst for Eden" – både til å spekke sine løgner med sannhet og til å fortelle en sannhet slik at den virker som løgn. Om drapsnatta har hun gitt 7 ulike forklaringer, men trodde selv at det var 10. Noen mennesker er åpenbart født uten samvittighet. Tenk å lyve på ei søster og en svoger slik at de risikerer 21 års fengsel, men selv prøve å dra fordeler av tragedien ("Se og Hør")!

Lars var Pers dataekspert. Han har ved en given anledning rimeligvis overlevert deler til Pers datamaskin. Men Lars hevder at han overleverte Per våpen med lydtemper til selvforsvar! Per som aldri har vist interesse for våpen og jakt, ber ifølge Lars om et spesialvåpen som Per umulig kan ha begrep om. Det eneste sikre bevis, magasinet, ble funnet i Lars' leilighet. Lars selv påstår at Kristin må ha satt det der. Løgner som legger skyld på andre er onde og farlige, men hensikten er å usynliggjøre seg selv og sin rolle – trekke seg unna.

Vitnene

Mange av vitnene er usikre på om det de sier i retten er riktig, om de har lest det i media eller blitt det fortalt. Noen husker nå bedre detaljer enn for tre år siden, helt i strid med hva som er rimelig. Andre endrer forklaring etter som det passer. Noen frykter sikkert represalier fra andre i det kriminelle miljøet. At narkomane og kriminelle er mestere i å lyve, virker lite kjent hos politiet/etterforskerne. Av mangel på bevis, gjelder det å samle mest mulige vitner som kan snakke vondt om de tiltalte uansett troverdighet og relevans til saken. Orderud-saken har nå kommet helt bort fra sakens kjerne: trippeldrapet og dets motiv. Hvem har utført de brutale drapene i kårboligen, og hvem er den rusa 180-mannen som hatet Anne så intenst? Hva vet vi om Anne Orderud Paust? "Noen er ute etter Anne", sa hennes far. Men hvem? Hvem søkte hun politibeskyttelse mot?

Konklusjon:

Alle mennesker lyver, mer eller mindre. Men ikke all løgn er ondartet og skader andre. Ondsinnet løgn i drapssaker får konsekvenser vi ikke fatter. Det er bare sannheten som kan gjøre alle aktørene i Orderud-saken virkelig frie. Derfor må saken oppklares i sin helhet.

Björg Holen